# Εισαγωγή στην Ιλιάδα

*Β΄ Γυμνασίου • Φυλλάδιο μελέτης και επανάληψης*

Στόχος: να ξεχωρίζεις το θέμα από το περιεχόμενο του έπους, να κατανοείς την πορεία της οργής του Αχιλλέα και να συγκρίνεις την Ιλιάδα με την Οδύσσεια.

## 1 Η ταυτότητα του έργου

Η Ιλιάδα είναι ομηρικό ηρωικό έπος. Το σχολικό βιβλίο τοποθετεί τη σύνθεσή της γύρω στο 750 π.Χ., πριν από την Οδύσσεια. Έχει 15.693 στίχους και 24 ραψωδίες, που δηλώνονται με κεφαλαία γράμματα Α έως Ω. Ο τίτλος συνδέεται με το Ίλιον, την Τροία.

## 2 Ποίηση και ιστορικό παρελθόν

Το βιβλίο τοποθετεί τον Τρωικό πόλεμο στον 12ο αιώνα π.Χ. Ο ποιητής συνδυάζει αναμνήσεις του μυκηναϊκού κόσμου, στοιχεία της δικής του εποχής και φαντασία. Οι αναχρονισμοί είναι νεότερα στοιχεία τοποθετημένα σε παλαιότερη εποχή. Έτσι, το έργο αποτελεί ποίηση και όχι ακριβή ιστορική καταγραφή.

## 3 Τι αφηγείται η Ιλιάδα

| Θέμα | Περιεχόμενο | Χρονικό παρόν |
|---|---|---|
| Η μῆνις του Αχιλλέα, δηλαδή η οργή του. | Οι αγώνες Αχαιών και Τρώων γύρω από την Τροία. | 51 ημέρες του δέκατου χρόνου του πολέμου. |

Η αφήγηση ολοκληρώνεται με την ταφή του Έκτορα. Η άλωση της Τροίας βρίσκεται έξω από το χρονικό παρόν του έπους.

Να θυμάσαι: άλλο η διάρκεια του πολέμου και άλλο η διάρκεια των γεγονότων που αφηγείται το συγκεκριμένο έργο.

## 4 Πώς παρακολουθούμε την εξέλιξη

Για να κατανοήσεις μια αφήγηση, αναζήτησε την αιτία κάθε πράξης και τις συνέπειές της. Ρώτησε: «Τι συνέβη;», «Πώς το ερμήνευσε ο ήρωας;», «Τι αποφάσισε;», «Ποιοι επηρεάστηκαν;».

Στον πυρήνα της πλοκής βρίσκεται η σύγκρουση Αγαμέμνονα και Αχιλλέα για τη Βρισηίδα. Ο Αχιλλέας αποσύρεται από τη μάχη. Ο Δίας, ύστερα από την παράκληση της Θέτιδας, ευνοεί τους Τρώες. Ο θάνατος του Πατρόκλου μεταστρέφει την απόφαση του Αχιλλέα: επιστρέφει και σκοτώνει τον Έκτορα.

**Η τιμή ως κίνητρο**

Η τιμή είναι ο τρόπος με τον οποίο ένας ήρωας αναγνωρίζεται από την κοινότητά του. Ένα τιμητικό λάφυρο δεν έχει μόνο υλική αξία: συμβολίζει την αναγνώριση της προσφοράς του. Γι’ αυτό η αφαίρεσή του μπορεί να βιωθεί ως δημόσια προσβολή. Για να ερμηνεύσουμε μια αντίδραση, χρειάζεται να εξετάσουμε τις αξίες του κόσμου μέσα στον οποίο ζει ο ήρωας.

**Ατομική απόφαση και συλλογικές συνέπειες**

Ένας ήρωας μπορεί να αποφασίζει για προσωπικούς λόγους, αλλά η πράξη του να επηρεάζει ολόκληρη την ομάδα. Κατά τη μελέτη, ξεχώριζε το προσωπικό συναίσθημα από το αποτέλεσμα για τους άλλους. Η κατανόηση ενός κινήτρου δεν σημαίνει υποχρεωτικά ότι συμφωνούμε με την πράξη.

## 5 Εργαλεία για την ανάγνωση

- Αναδρομή: η αφήγηση επιστρέφει σε γεγονός που έχει ήδη συμβεί.
- Προαναγγελία: ο αφηγητής ή ένα πρόσωπο αναφέρεται σε κάτι που θα συμβεί αργότερα.
- Εγκιβωτισμός: μια μικρότερη αφήγηση εντάσσεται μέσα στην κύρια αφήγηση.
- Αριστεία: ενότητα στην οποία αναδεικνύονται τα εξαιρετικά πολεμικά κατορθώματα ενός ήρωα.

Άσκηση σκέψης: γράψε μια μικρή αφήγηση για μια εκδρομή. Πρόσθεσε μια ανάμνηση από προηγούμενη εκδρομή και μια πρόβλεψη για την επόμενη. Υπογράμμισε την αναδρομή και την προαναγγελία.

## 6 Σύγκριση Ιλιάδας και Οδύσσειας

| Άξονας | Ιλιάδα | Οδύσσεια |
|---|---|---|
| Κεντρικός προσανατολισμός | Πόλεμος και σύγκρουση | Νόστος και περιπέτεια |
| Κόσμος της δράσης | Κυρίως ηρωικός και πολεμικός | Έντονο παραμυθικό στοιχείο |
| Κεντρικός ήρωας | Αχιλλέας | Οδυσσέας |
| Χαρακτηριστικά ήρωα | Ορμητικότητα και δύναμη | Εφευρετικότητα και καρτερία |
| Κοινωνική εικόνα | Βασιλεία σε ακμή και αριστοκρατία | Ευρύτερη παρουσία κοινωνικών στρωμάτων |

Νόστος σημαίνει επιστροφή στην πατρίδα. Καρτερία σημαίνει αντοχή στις δυσκολίες. Η σύγκριση βοηθά να εντοπίσουμε τη διαφορετική έμφαση κάθε έργου, χωρίς να περιορίζουμε τους ήρωες σε ένα μόνο γνώρισμα.

## 7 Πώς γράφουμε μια ολοκληρωμένη απάντηση

Ξεκινάμε με σαφή απάντηση στην ερώτηση. Συνεχίζουμε με εξήγηση και, όταν χρειάζεται, ένα συγκεκριμένο παράδειγμα. Χρησιμοποιούμε τους βασικούς όρους σωστά και αποφεύγουμε πληροφορίες που δεν σχετίζονται με το ζητούμενο.

**Παράδειγμα τρόπου εργασίας**

Ερώτηση: Γιατί είναι χρήσιμο να ξεχωρίζουμε το κίνητρο από τη συνέπεια μιας πράξης;

Ενδεικτική απάντηση: Το κίνητρο εξηγεί γιατί ένα πρόσωπο ενεργεί, ενώ η συνέπεια δείχνει τι προκύπτει από την πράξη του. Η διάκριση μας βοηθά να κατανοήσουμε τόσο το ίδιο το πρόσωπο όσο και την επίδρασή του στους άλλους.

## 8 Έλεγχος πριν από την επανάληψη

- Μπορώ να εξηγήσω τις βασικές έννοιες χωρίς να αντιγράφω το βιβλίο;
- Μπορώ να βάλω τα κύρια γεγονότα στη σωστή σειρά;
- Μπορώ να συγκρίνω τα δύο έπη ως προς τον ίδιο άξονα;
- Μπορώ να αιτιολογήσω την απάντησή μου σε δύο ή τρεις προτάσεις;

## 9 Ερωτήσεις και δραστηριότητες

Απάντησε πρώτα χωρίς βοήθεια. Έπειτα έλεγξε τις απαντήσεις σου με τις σημειώσεις και το σχολικό βιβλίο.

1. Ποια στοιχεία χρειάζονται για να παρουσιάσεις σύντομα την ταυτότητα ενός λογοτεχνικού έργου; Εφάρμοσέ τα στην Ιλιάδα.

_____
_____

2. Εξήγησε τη διαφορά ανάμεσα στο θέμα, στο περιεχόμενο και στο χρονικό παρόν.

_____
_____

3. Πώς συνδέονται οι προσωπικές αποφάσεις των ηρώων με την εξέλιξη της πλοκής; Δώσε ένα παράδειγμα.

_____
_____

4. Γιατί χρειάζεται προσοχή όταν χρησιμοποιούμε ένα ποιητικό έργο για να μάθουμε ιστορία;

_____
_____

5. Διάλεξε δύο άξονες του πίνακα και γράψε μια παράγραφο σύγκρισης των επών.

_____
_____

**Μικρή δημιουργική εργασία**

Δύο μέλη μιας ομάδας διαφωνούν και το ένα αποχωρεί. Γράψε 60 έως 80 λέξεις για το πώς επηρεάζεται η ομάδα. Δείξε την αιτία της διαφωνίας, την απόφαση και το αποτέλεσμα. Μπορείς να επιλέξεις ένα σχολικό ή αθλητικό παράδειγμα.

Για προφορική επανάληψη: παρουσίασε σε έναν συμμαθητή σου τα βασικά σημεία της εισαγωγής μέσα σε δύο λεπτά. Ζήτησέ του να εντοπίσει ένα σημείο που χρειάζεται πιο καθαρή εξήγηση.

Πηγή για τα στοιχεία της εισαγωγής: Ομηρικά Έπη Ιλιάδα, Β΄ Γυμνασίου, βιβλίο μαθητή, Εισαγωγή, σ. 8–11. Οι πρόσθετες εξηγήσεις και δραστηριότητες αποτελούν υποστηρικτικό υλικό μελέτης.
Ψηφιακό βιβλίο: ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2296/Archaia-Ellinika-mtfr-Omirika-Epi-Iliada_B-Gymnasiou_empl/index01.html